

Робочу програму навчальної дисципліни «Демократія та належне врядування в ЄС» розроблено на основі освітньо-професійної програми та робочого навчального плану підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили науково-педагогічні працівники кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Відповідальна за розробку доктор наук з державного управління, професор Н.Г.Діденко.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" – управління охороною здоров'я та публічного адміністрування протокол № 6 від 31.03.2021 р.

Завідувач кафедри _____ професор Михальчук В. М.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні Навчально-методичної комісії НУОЗ України імені П. Л. Шупика

протокол № 4 від 11.06.2021 р.

Голова навчально-методичної комісії
чл. кор. НАМН України професор

Вдовиченко Ю.П.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати	4
1.2. Програма навчальної дисципліни	7
2. Зміст навчальної дисципліни.....	8
2.1. Структура навчальної дисципліни	8
2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг	9
2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг	10
2.4. Самостійна (індивідуальна) робота слухача, її зміст та обсяг	11
2.5. Індивідуальна залікова робота	11
2.6. Орієнтовні теми самостійної домашньої роботи.....	12
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни.....	14
3.1. Методи навчання.....	14
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	14
4. Рейтингова система оцінювання набутих знань та вмінь.....	16

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Демократія та належне врядування в ЄС» розроблена на основі Національної рамки кваліфікацій України, «Положення про підготовку магістрів у Національному університеті охорони здоров'я України освіти імені П. Л. Шупика», уведеного в дію наказом № 1271 від 12 березня 2021 р., освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня підготовки за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та інших відповідних нормативних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати.

Місце: навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують базову підготовку фахівців з публічного управління та адміністрування і входить до циклу вибіркових дисциплін підготовки магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує в собі знання юридичних, філософських, політологічних, соціологічних, економічних, освітніх галузей.

Мета дисципліни:

Завданнями дисципліни є:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Соціальні навички (soft skills)

здатність логічно і критично мислити,
здатність самостійно приймати рішення,
креативність.

Програмні результати навчання:

Для поглиблення нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти:

РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

визначення основних понять, що стосуються європейської інтеграції,
мотиви європейської інтеграції та цілі ЄС,
основні періоди становлення і розвитку ЄС;

особливості європейської демократії та управління у сфері політичного, економічного і соціального прогресу;

основні інститути ЄС, їх функції та інструменти управління в ЄС;

цілі і завдання регіональної політики ЄС;

уміти:

застосовувати в практичній діяльності порівняльний аналіз демократії, захисту прав людини та управління в ЄС;

демонструвати знання прав громадян в ЄС;

використовувати призначення європейських інституцій та програм для практичної діяльності в Україні;

застосовувати основні принципи Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА) в освітній діяльності;

використовувати можливості участі в європейських програмах мобільності;

підтримувати європейські цінності;

використовувати комунікативні навички для інформування інших громадян про демократію і належне врядування в ЄС;

представити отримані результати досліджень європейської демократії та належного врядування, брати участь у вирішенні проблем, пов'язаних з застосуванням європейського досвіду в Україні.

1.1. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 2 *змістових* модулів та наступних тем:

Змістовий модуль 1. Інституціональний та політичний устрій ЄС.

Тема 1. Європейська інтеграція як основа демократії та управління в ЄС.

Тема 2. Структура управління в ЄС та основні європейські інституції.

Тема 3. Інструменти і принципи управління в ЄС.

Змістовий модуль 2. Система демократії та належного врядування в ЄС.

Тема 4. Захист прав людини як основи політичного управління в ЄС.

Тема 5. Економічна інтеграція та фінансове регулювання в ЄС.

Тема 6. Основні напрями європейської соціальної політики та соціального прогресу.

Тема 7. Європейське управління у сфері освіти, професійної підготовки та молоді.

Тема 8. «Європа громадян». Моделі регіонального та місцевого управління в ЄС.

Тема 9. Європейський вибір України.

2.ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІ

2.1.Структура навчальної дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин			
		всього	лекції	практичні заняття	СР
1	Тема 1. Європейська інтеграція як основа демократії та управління в ЄС.	10	2		8
2	Тема 2. Структура управління в ЄС та основні європейські інституції.	8			8
3	Тема 3. Інструменти і принципи управління в ЄС.	10		2	8
	Разом за змістовий модуль 1	28	2	2	24
4	Тема 4. Захист прав людини як основа політичного управління в ЄС.	10			10
5	Тема 5. Економічна інтеграція та фінансове регулювання в ЄС.	10			10
6	Тема 6. Основні напрямки Європейської соціальної політики та соціального прогресу.	10	2		8
7	Тема 7. Європейське управління у сфері освіти, професійної підготовки та молоді.	10			10
8	Тема 8. «Європа громадян». Моделі регіонального та місцевого управління в ЄС.	10	2		10
9	Тема 9. Європейський вибір України.	10		2	8
	Разом за змістовий модуль 2	62	4	2	56
	Разом	90	6	4	80

2.2.Лекційні заняття, їх тематика і обсяг

№	Назва теми	Обсяг навчальних занять	
		Лекція	сам. робота
1	Тема 1. Європейська інтеграція як основа демократії та управління в ЄС 1. Теорії європейської інтеграції. Мотиви євроінтеграції та цілі ЄС. 2. План Шумана. Роль Жана Моне у формуванні ЄС. 3. Договірні-правова основа Європейського Союзу. 4. Стовпи та символи ЄС.	2	8
2	Тема 6. Основні напрямки Європейської соціальної політики та соціального прогресу 1. Особливості європейської соціальної інтеграції. 2. Соціальне партнерство і діалог в ЄС. 3. Спільна європейська соціальна політика і стратегія зайнятості в ЄС. 4. Європейська політика дій проти соціальної ізоляції громадян, бідності.	2	8
3	Тема 8. «Європа громадян». Моделі регіонального та місцевого управління в ЄС 1. Громадянство ЄС та його атрибути. Права громадян ЄС. 2. Європейська ідентичність та європейські цінності. 3. Регіональна політика в ЄС. 4. Етностратегії в Європі і політика мультикультуралізму. 5. Роль громадськості в процесі європейської інтеграції.	2	10
Усього за навчальною дисципліною		6	26

2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг

№	Назва теми	Обсяг навчального навантаження	
		Прак т	СР
1	Тема 3. Інструменти і принципи управління в ЄС 1.Копенгагенські критерії як основа членства в ЄС. 2. Правова система ЄС, спільні правові	2	10

	документи: директиви, акти, постанови, рекомендації, думки. 3. Європейська політика безпеки і оборони. Діяльність ОБСЄ. 4. Європейська політика сусідства. Програма «Східне партнерство».		
2	Тема 9. Європейський вибір України. 1. Політичний діалог Україна - ЄС. Угода про асоціацію. 2. Розвиток економічної інтеграції між Україною та ЄС. 3. Партнерство України та ЄС у соціальній і гуманітарній сферах. 4. Актуальні проблеми співробітництва між Україною та ЄС у реформуванні державного управління та місцевого самоврядування.	2	10
	Усього за навчальною дисципліною	4	20

2.4. Самостійна (індивідуальна) робота слухача, її зміст та обсяг

№	Зміст самостійної роботи слухача	Обсяг СР (годин)
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	40
2.	Підготовка до практичних занять	20
3.	Виконання індивідуальної залікової роботи	15
4.	Підготовка до заліку	5
	Усього за навчальною дисципліною	80

2.5. Індивідуальна залікова робота

Індивідуальна залікова робота для проміжного контролю знань виконують слухачі магістратури спеціальності «Публічне управління та адміністрування» відповідно до навчального плану, затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та

поглиблення теоретичних знань та вмінь слухачів при виконанні науково-дослідної роботи.

Метою виконання індивідуальної роботи є закріплення і систематизація отриманих знань у процесі самостійної підготовки у міжсесійний період.

Слухач магістратури повинен:

- прослухати курс лекцій, вивчити теоретичний матеріал;
- ознайомитись з нормативно-правовою базою, науково-монографічною літературою, підручниками, посібниками, вивчити практику організації діяльності публічних службовців;
- виконати в міжсесійний період отримане індивідуальну залікову роботу, подати його у встановлений термін для перевірки і захистити у

викладача на консультації.

Індивідуальна залікова робота для проміжного контролю знань містить теоретичні питання, які включають всі теми відповідно до розробленої програми дисципліни. Варіанти теоретичних завдань задаються викладачем.

Для висвітлення теоретичних завдань слухачі магістратури повинні використовувати законодавчі акти, науково-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, публікації статистики, аналітичну інформацію органів управління.

Індивідуальна залікова робота є складовою дисципліни «Методологія вироблення та прийняття управлінських рішень».

Час, потрібний для виконання індивідуальної роботи, складає 15 годин самостійної роботи. Виконання, оформлення та захист індивідуальної залікової роботи здійснюється слухачем відповідно до методичних рекомендацій.

Завдання

Виконання ІНДЗ здійснюється з застосуванням рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів у формі підготовки есе за однією з обраних тем.

Основні вимоги: критичний та креативний аналіз проблеми, для якого необхідним є порівняння існуючих щодо проблеми точок зору та обґрунтування власної позиції.

Технічні вимоги: обсяг – не менше ніж 15 000 знаків; Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5; не менше ніж три позиції у списку літератури, коректне оформлення посилань.

2.6. Орієнтовні теми індивідуальної залікової роботи

1. Витоки та основні етапи європейської інтеграції: основні ідеї, проблеми, результати.
2. Суперечливий процес європейської інтеграції та пошук шляхів її поглиблення.
3. Можливості і перспективи європейської інтеграції України.
4. Пріоритети та основні засади соціальної політики в країнах ЄС: досвід для України.
5. Перспективи розвитку освіти в Україні в рамках Європейського простору вищої освіти
6. Соціальний захист українських трудових мігрантів в країнах ЄС.
7. Найбільш ефективні форми вирішення соціальних проблем міста чи району в країнах ЄС.
8. Основні форми участі громадян в країнах ЄС у вирішенні локальних територіальних проблем.
9. «Український» ринок праці у Польщі: наслідки для України.
10. Виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в економічній сфері: результати та перспективи.
11. Виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в соціально-економічній сфері: результати та перспективи.
12. Рада Європи та Україна: підтримка, проблеми, результати.
13. Що змінив Brexit для Європи і України?
14. Як Україна та ЄС готуються до оновлення Угоди про асоціацію.

15. Концепція «активного старіння» та розвиток «срібної економіки» в ЄС.
16. Гендерна рівність на ринку праці: як досягти Україні рівня країн ЄС.
17. Боротьба з корупцією в країнах ЄС: які уроки має засвоїти Україна.
18. Чому в Україні варто запровадити європейську систему безпеки харчових продуктів.
19. Співпраця між ЄС та регіонами України.
20. Україна у світових торговельних війнах: чи захищені українські виробники.
21. Як Європа готується до екологічної революції: уроки для України.
22. Як молодшають парламенти й уряди в Європі та Україні: як це впливає на політику?
23. Перезавантаження влади в ЄС: що змінилося в системі управління?
24. Стратегії розвитку «Індустрії 4,0» в країнах ЄС.
25. Чи зможе ЄС себе захистити: дві програми європейської оборони.
26. Як Україні знайти своє місце у кліматичній політиці ЄС.
27. Нова якість державного управління: який досвід ЄС має перейняти Україна
28. Багатошвидкісна Європа: які зміни чекають на ЄС та як це вплине на Україну.
29. Євроінтеграційні аспекти державної служби: які приклади варто засвоїти Україні
30. Засади й принципи державного управління в країнах Європейського Союзу, що забезпечують відкритість й соціально-економічну ефективність влади.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

3.2. Рекомендована література

Основна література

1. Діденко Н.Г. Демократія і управління в ЄС: навчальний посібник. Маріуполь, 2016. 235 с.
 2. Європейська інтеграція: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І.А.Грицяка та Д.І.Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 464 с.
 3. Європейська інтеграція: навчальний посібник / за ред.: М.І.Макаренка, Л.І.Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2015. 344 с.
 4. Європейська соціальна політика і моделі соціального партнерства: навчально-методичний посібник// Н.Г.Діденко, І.Я.Тодоров, О.Р.Чугріна, О.К.Міхеєва; за заг. ред.. Н.Г.Діденко. Донецьк: ДонДУУ, 2011.219 с.
 5. ЄС у кишені. Довідник з європейської інтеграції України. К.: Представництво Фонду Конрада Аденауера, 2011.74 с.
 6. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України. 2-ге видання. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017 172 с.
 7. Мальська М.П. Основи європейської інтеграції : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк ; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 320 с.
 8. Соціальна політика і соціальне партнерство в ЄС: довідник / Н.Г.Діденко, І.Я.Тодоров, О.Р.Чугріна, О.К.Міхеєва / за заг. ред.. Н.Г.Діденко-Донецьк: ДонДУУ, 2012. 250 с.
 9. Vale Tim European Politics.A Comparative Introduction. 2017
 10. Empire of Democracy: The Remaking of the West Since the Cold War, 1971–2017 By Simon Reid-Henry , 880 pp, Simon & Schuster, 2019
 11. Good governance practices for the protection of human rights. UNITED NATIONS New-York and Geneva, 2007. 96 p.
 12. Policy Performance and Governance Capacities in the OECD and EU Sustainable Governance Indicators 2018. 2018 Bertelsmann Stiftung. 232 p.
 13. Peace and democratic society. Amartya Sen URL: <http://www.openbookpublishers.com>
 14. Francis Fukuyama What Is Governance? Working Paper 314 January 2013
 15. Jamie Mayerfeld. The Promise of Human Rights. Constitutional Government, Democratic Legitimacy, and International Law.. 320 p.
- Інтернет-ресурси
16. Верховна Рада України. – <http://www.rada.gov.ua/>.
 17. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – <http://www.president.gov.ua/>.
 18. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – <http://www.kmu.gov.ua/>.
 19. Європейська комісія (European Commission). – <http://ec.europa.eu/>.

20. Європейський парламент (European Parliament). – <http://www.europarl.europa.eu/>.

21. Європейський Союз (European Union). – <http://europa.eu/>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів

Оцінювання окремих видів виконаної слухачем навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи		Мах кількість Балів	Мах кількість балів
Виконання та захист індивідуальної залікової роботи		25	
Участь в роботі під час практичних занять (відповіді на питання, участь в обговоренні, експрес-опитування (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії) (10 балів*2)		35	
<i>Для допуску до заліку необхідно набрати 60 балів</i>			
Залік			40
Усього за дисципліною			100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються слухачу, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах			Оцінка за національною шкалою
Виконання та захист індивідуальної залікової роботи	Участь в роботі під час практичних занять	Залік (тестування)	
20-25	9-10	35-40	Відмінно
15-20	6-8	30-35	Добре
12-15	5-6	25-30	Задовільно
менше 12	менше 5	менше 20	Незадовільно

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих слухачем за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою.

4.5. Сума підсумкової семестрової модульної та залікової рейтингових

оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.5).

Таблиця 4.5.

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)

67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки слухача.

4.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки слухача, наприклад, так: **92/Відм./A**, **87/Добре/B**, **79/Добре/C**, **68/Задов./D**, **65/Задов./E** тощо.

4.8. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.